

- розробити механізми захисту інтелектуальної власності, підвищити якісний рівень виданих патентів;
- надавати безвідсоткові кредити на пільгових умовах малим підприємствам, що займаються науковими розробками.

На нашу думку, для активізації інноваційної активності вітчизняних підприємств керівникам потрібно:

- постійно підвищувати рівень освіти та наукової кваліфікації персоналу;
- активізувати творчу активність та ініціативність працівників. При цьому сприяти зростанню рівня управлінського мислення;
- змінити стиль управління (менеджменту), відмовитися від неефективних організаційних структур;
- застосовувати зарубіжний досвід у сфері підвищення ефективності та результативності інноваційної діяльності;
- залучати та ефективно використовувати фінансові ресурси відповідно до інноваційних потреб.

Нажаль, в нашій державі відсутні дієві механізми стимулювання інноваційної активності підприємств. Економічна та політична нестабільність в державі не сприяють підвищенню та пошквалюванню наукової діяльності.

Цілеспрямована інноваційна діяльність та реальне втілення даних заходів є важливою умовою, що дозволить активізувати інноваційні процеси та забезпечити динаміку їхнього стійкого зростання.

Ливдар М.В.

к.е.н., доцент

Колпак О.А.

студент-магістр

Національний університет "Львівська політехніка"

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ДЕРИВАТИВІВ В УКРАЇНІ

Глобалізація та розвиток світового фінансового ринку зумовлюють його мінливість, динамічність та непередбачуваність, саме тому актуальним стає використання похідних фінансових інструментів – деривативів.

Використання деривативів є одним із найпоширеніших способів інвестування з метою отримання прибутку та страхування активів на розвинутих світових фінансових ринках. Здійснення операцій з похідними цінними паперами пошквалює фінансовий ринок в цілому, тому сприяє ефективному функціонуванню реального сектору економіки.

На фінансовому ринку деривативи виконують наступні функції: перерозподіл ризиків між суб'єктами господарювання (хеджування), перерозподіл доходів між учасниками ринку (спекулятивна функція), забезпечення стабілізації фінансового стану суб'єктів у випадку нестабільності економіки (стабілізуєча), підтримка функціонування базових цінних паперів, забезпечення проникнення первинних інструментів на іноземні фондові ринки [1].

На українському фінансовому ринку досить широко застосовуються операції з первинними фінансовими інструментами, натомість використання вторинних фінансових інструментів у вітчизняній практиці не є поширеним. Ринок деривативів – доволі молодий та нерозвинений сегмент фінансового ринку України (табл.1).

За даними НКЦПФР [2] за 2011-2015 роки частка обсягу торгів деривативами коливалася в межах від 0,27% до 1,1%. Показники ринку деривативів щороку мали різну тенденцію. Ринок деривативів України представлений в основному ф'ючерсними контрактами, опціонами та опціонними сертифікатами.

Обсяг торгів з використанням деривативів упродовж останніх чотирьох років скорочується. За підсумком 2015 року обсяг торгів деривативами становив 5,87 млрд. грн.

На відміну від світового фінансового ринку, де основна кількість операцій здійснюється на позабіржовому ринку, в Україні майже всі операції з деривативами здійснюються на біржах. Учасники ринку бажають торгувати на надійних біржах, захищаючи себе від імовірних ризиків [3].

Таблиця 1

Обсяг торгів на ринку цінних паперів в Україні за 2011-2015 роки, млрд. грн

Фінансовий інструмент	2011	2012	2013	2014	2015
Акції	646,77	591,97	171,05	416,72	462,78
Векселі	358,23	412,03	3,35	1,87	29,11
Державні облігації України	855,63	1217,10	721,43	688,16	283,32
Облігації підприємств	103,78	124,77	98,94	69,96	53,66
Депозитні сертифікати	76,64	13,67	150,76	893,83	1233,21
Деривативи	23,88	24,80	17,94	9,56	5,87
Інвестиційні сертифікати	103,78	137,68	496,55	238,79	102,12
Інші	2,39	8,60	16,94	13,06	2,61
Усього обсяг торгів	2171,1	2530,87	1676,97	2331,94	2172,67

Джерело: сформовано автором на основі [2]

В Україні існують обмеження видів базисних активів деривативів. Вітчизняне законодавство дозволяє лише три види базових активів: цінні папери, товари або кошти, відповідно виділяється три види деривативів: фондові, товарні та валютні. Ще більш жорсткими є обмеження по базисним активам ф'ючерсів: ними можуть бути тільки товари та грошові кошти (валюта).

Також на ринку українських похідних цінних паперів існують обмеження щодо емітентів, і це стосується всіх видів деривативів. Наприклад, опціони можуть емітувати тільки юридичні особи – торговці цінними паперами, які є членами фондових бірж чи торгово-інформаційних систем (ТІС), вони повинні відповідати обов'язковим нормативам достатності власних коштів та іншим показникам. А емітентами ф'ючерсів можуть бути тільки розрахунково-клірингова палата або розрахунково-кліринговий банк [4].

Незважаючи на світову тенденцію до збільшення операцій з використанням деривативів, показники вітчизняного ринку похідних цінних паперів свідчать про низьку зацікавленість суб'єктів господарювання до використання їх у своїй діяльності. Даний факт вказує на наявність перешкод ефективному застосуванню деривативів.

Причинами, які перешкоджають розширенню торгівлі деривативами на фінансовому ринку, є:

- складна економіко-політична ситуація країни;
- недосконалість законодавчої бази, що регулює використання деривативів в Україні;
- недостатній рівень розвитку інфраструктури та прозорості організованих ринків;
- висока ризиковість та низька ліквідність операцій з деривативами;
- низький рівень фінансової культури та недостатня поінформованість вітчизняних суб'єктів господарювання про операції з похідними фінансовими інструментами;
- відсутність досвіду реалізації операцій з вторинними цінними паперами тощо [1].

Вирішення зазначених проблем потребує реалізації низки конкретних заходів, а саме: удосконалення законодавства та запровадження політики державного регулювання операцій з деривативами, розвиток бірж та інфраструктурних елементів фінансового ринку (клірингових установ, рейтингових агентств тощо), які необхідні для здійснення операцій з деривативами, підвищення кваліфікації персоналу фінансових установ щодо використання похідних цінних паперів. Український ринок деривативів перебуває на стадії становлення та

поступового розвитку, тому усунення існуючих проблем у сфері реалізації операцій з деривативами позитивно вплине на вітчизняну економіку.

1. Артамонова А. А. Біржовий ринок деривативів: світовий досвід та українські реалії / А. А. Артамонова // Молодий вчений. - 2016. - № 4. - С. 8-11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_4_5

2. Річний звіт НКЦПФР за 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.nssmc.gov.ua/user_files/content/58/1473066406.pdf

3. Зельдіс В. В. Організація торгівлі деривативами на біржах України та світу / В. В. Зельдіс // Проблеми економіки. - 2015. - № 1. - С. 266-273. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2015_1_35

4. Квактун О. О. Особливості участі України на світовому ринку деривативів / О. О. Квактун // Економічний простір. - 2014. - № 83. - С. 16-24. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2014_83_4

Mazur A.

PhD, Senior Lecturer of Department of Finance

Lviv Polytechnic National University

Baranetska M.

Student

Lviv Polytechnic National University

THE IMPORTANCE OF IMPLEMENTING FINANCIAL INNOVATIONS FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN UKRAINE

We are living in the time of a great change. The impacts of climate change, social issues, and technology are altering the way we live and work. Our population is growing we consume natural resources faster than they can be replenished, and the emissions mainly responsible for climate change keep increasing, world energy consumption is estimated to rise, competition for water, lower yield crops, and higher basic materials costs are not just social and environmental issues. They are core business issues that will be central to strategy, growth, innovation, and profitability. E-commerce, telecommuting, and new technologies with positive environmental and social impacts are creating new business models.

The general definition of innovations explains that they appear when new ideas, solutions and instruments are implemented in order to change the conditions of business entity and to improve its situation [2].

Companies must future-proof themselves for the 21st century by fundamentally rethinking the definition of sustainability and its role in the corporation. The importance of innovation in business is unquestionable [4]. So how do you keep pace with that innovation? It is core to business and will spell success for companies that craft innovation strategies are catalyzed by sustainability. Those that choose to ignore it are doomed to failure in the years to come.

The Walt Disney Company, for example, is already on this trend. It has released its Magic Band and made its theme parks the start of a ‘smart city’, as it uses technology to enhance the theme park experience, increase security, and gain incredible insight into the habits of visitors. Philips hue LED bulbs allow consumers to control lighting with their tablet or smartphone. Users can program the bulbs to dim at night, or blink if they detect an intruder. The list is endless [3].

What are the core business benefits of the innovations? The key business outcomes that can be achieved include:

- Engaging, inspiring people, empower people to create, invent and innovate new products, processes and services;
- Increasing their ROI to shareholders;